

Nieuwsbrief Leren

73

Lieven Coppens

Dit privé-initiatief wil op een onderbouwde manier informatie geven over actuele onderwijsthema's. Standpunten die hier worden ingenomen zijn uitsluitend deze van de auteur zelf en kunnen dan ook in geen enkel opzicht worden toegeschreven aan bepaalde organisaties of onderwijsnetten. De auteur streeft er naar alle standpunten grondig en wetenschappelijk te onderbouwen. Een duidelijke bronvermelding laat iedereen toe om alles te controleren.

Voorwoord

De eerste nieuwsbrief van het nieuwe schooljaar ligt voor jou. Wie dacht dat het er niet meer van zou komen, krijgt hiermee ongelijk. Aangezien het boek waaraan ik bezig was tegen een bepaalde datum af moest, kon ik hem niet eerder afwerken.

Je leest het goed. Ik heb een boek geschreven. Eind juni kreeg ik het aanbod van uitgeverij Abimo om een boek te schrijven over de nieuwe AVI-procedure. Een kans die ik niet kon laten liggen. Ook al was er een zeer strakke deadline: het boek moest op de Antwerpse boekenbeurs beschikbaar zijn. De titel van mijn boek is: AVI binnenstebuiten. In dit boek probeer ik een open en eerlijk antwoord te geven op een vierentwintigtal vragen in verband met deze procedure. Op de boekenbeurs zal ik op de leerkrachtendag hierover ook een lezing houden. Meteen is dit een gelegenheid voor wie eindelijk eens een gezicht op de nieuwsbrieven wil kleven.

Maar er is meer. Aangezien de mensen van Skynet hun blogplatform hebben vernieuwd, moest ik mijn verschillende blogs in de verlofperiode bijwerken. Door de vernieuwing bleek een en ander er niet meer zo goed uit te zien. Ik heb dan maar van de gelegenheid gebruik gemaakt om ze een moderner kleedje aan te meten. Je zult intussen al wel gemerkt hebben dat de verschillende blogs nu veel beter voor de dag komen en sneller opladen. Voor mij betekende de vernieuwing alvast dat er veel nieuwe mogelijkheden bijgekomen zijn.

Ik had beloofd om te starten met een nieuwe website, de orthodidactothek. Deze komt er zeker. Wie wil kan al een kijkje nemen op <http://ortho.classy.be>. Niet dat er al veel te zien is. Maar dan weet je meteen dat ik het meen. Met dank aan Hans Defour van KlasCement (www.klascement.net) voor het gratis beschikbaar stellen van deze webruimte en het lenen van zijn programmeurs om de eerste aanzet van de website te geven. Nog even wat zelfstudie en een avondcursus over Drupal (het open bron content management platform waarmee ik de website zal maken), en de website gaat van start. Met de bespreking van de methode Zviso van de Vlaamse afdeling van Uitgeverij Zwijsen, die ik trouwens moet danken voor hun geduld. Deze website zal ook een forum bevatten waar jullie eigen ervaringen over de besproken methodes met elkaar zullen kunnen uitwisselen.

De nieuwsbrief kreeg op Facebook (<http://www.facebook.com/pages/Leerproblemen/122990674414889>) een eigen fanpagina¹. Op het moment dat ik dit schrijf hebben tweehonderd mensen er al de weg naartoe gevonden. Het is de bedoeling dat er daar een uitwisseling kan gebeuren rond het thema leerproblemen.

Over de vormingskalender op mijn website ben ik momenteel minder zeker. Niet omdat hij het afgelopen jaar te weinig bezoekers had, wel omdat er mij tot nu toe nog maar heel weinig initiatieven gemeld zijn. De komende weken zal ik hem alvast bijwerken met wat ik al aangekregen heb, maar het moet beter om voor mezelf de energie die ik er in stop te kunnen blijven verantwoorden.

Dit schooljaar wil ik in de nieuwsbrief een klein nieuwigheidje introduceren. Op het laatste blad zal ik nu telkens een kort en eenvoudig artikeltje plaatsen over een onderwijsthema, dat scholen dan zonder meer kunnen en mogen overnemen voor hun schoolkrantje of website. Ook een bronvermelding is niet nodig. Als de leerlingen en de ouders er maar beter van worden. Ik zal deze artikeltjes via mijn website www.nieuwsbriefleren.be² ook in Wordformaat beschikbaar stellen, zodat men ze vrij kan aanpassen. Suggesties voor deze nieuwe 'rubriek' zijn zeker welkom.

Ik merkte dat in de loop van september de Sticordibank³ zeer druk bezocht werd en er heel wat materialen van deze website werden afgehaald. Daar ben ik heel blij om. Helaas heb ik ook opgemerkt dat sommige organisaties enkele van deze documenten zonder bronvermelding naar hun eigen website hebben gekopieerd. De mensen die hun materiaal ter beschikking hebben gesteld voor opname in de Sticordibank verdienen beter. Met een rechtstreekse link naar de Sticordibank doet men hen recht.

¹ Inderdaad: enige ijdelheid is mij niet vreemd ©.

² De rechtstreekse link is: <http://users.skynet.be/lieven.coppens/voorjullie.htm>.

³ <http://sticordibank.wikispaces.com>.

Mag ik nog kort even vermelden dat nieuwe bijdragen voor de Sticordi- en Onderwijskansenbank¹ nog altijd welkom zijn? Samen kunnen we op het Internet echte kenniscentra opbouwen!

Lieven

AVI-binnenstebuiten

Ik vermeldde het al in mijn voorwoord. Mijn boek over de nieuwe AVI-procedure is klaar. Op de Antwerpse boekenbeurs zal het beschikbaar zijn. In dit boek ga ik dieper in op vierentwintig vragen die leven in Vlaanderen. Enkele voorbeelden zijn:

- Hoe moet ik het nieuwe AVI-logo 'lezen'?
- Waarom lijkt de nieuwe AVI-procedure zo complex?
- Hoe bepalen we met welke AVI-toetskaart we het individuele gedeelte beginnen?
- Hoe voeren we de nieuwe AVI-procedure het beste in?
- Mag ik toetsen op maat van de leerling?
- Meet de toets Leestempo het technisch lezen of het leesbegrip?
- Is de woordenschat van de AVI-toetskaarten niet te 'Hollands'?

Ik probeer alle vragen op een open en eerlijke manier te beantwoorden. Daarbij heb ik er zorg voor gedragen om geen uitspraken te doen die op niets berusten. Ik geef een voorbeeld. Om de vraag of de woordenschat van de AVI-toetskaarten niet te 'Hollands' is te kunnen beantwoorden, heb ik eerst alle teksten woord voor woord ingetikt in Microsoft Excel. Op basis daarvan heb ik een lijst van unieke woorden opgesteld die ik heb vergeleken met een Vlaamse woordfrequentielijst. Bovendien ben ik op zoek gegaan naar lijsten met typisch Noord-Nederlandse woorden. Omdat deze niet zo gemakkelijk te vinden zijn, heb ik de bestaande lijsten samengevoegd. De woorden die mij Noord-Nederlands leken, heb ik daarmee vergeleken. Hierbij ben ik zeer streng geweest: ik heb elk woord waaraan ik twijfelde in deze vergelijking opgenomen. Om pas daarna mijn antwoord te formuleren. Dit soort onderzoek, dat gemakkelijk door iedereen die dat wil, kan nagedaan worden, staat volgens mij garant voor de objectiviteit van de antwoorden.

Verwacht in dit boek dus geen confronterende of andere 'straffe' uitspraken. Ik probeer enkel inhoudelijk juiste informatie te geven. Ik heb mijn boek ter lezing voorgelegd aan Ronald Krom van het Nederlandse C&to-instituut. Zoals je wellicht weet is hij de man achter de vernieuwing van de AVI-procedure. Zijn feedback staat volgens mij voldoende in voor de inhoudelijke juistheid van mijn boek. Ook Prof. Dr. Wim Van den Broeck (Vrije Universiteit Brussel) kreeg mijn manuscript. Het feit dat hij bereid was om de inleiding op mijn boek te schrijven was niet alleen een grote eer voor mij, maar tegelijk ook de garantie dat hij achter de inhoud van mijn boek kon staan.

Voor de geïnteresseerden geef ik hieronder de referenties:

COPPENS, L., AVI binnenstebuiten. Veel gestelde vragen over de nieuwe AVI-procedure in Vlaanderen, Abimo, Sint-Niklaas, 2010, 96 blz., ISBN-13: 978-90-5932-700-9.

Naar een dyslexiekeurmerk in het Verenigd Koninkrijk

De Britse dyslexievereniging² heeft recent een kwaliteitslogo gelanceerd dat het toekent aan dyslexievriendelijke scholen en schoolbesturen. Deze krijgen dat niet zomaar. Wat 'dyslexievriendelijk' is, staat duidelijk omschreven. Het zijn scholen die de onverwachte moeilijkheden waartegen een dyslectische leerling aanloopt, kunnen onderkennen en aanpakken. Concreet betekent dit dat:

- ze effectief zijn omdat ze de beste aanpak onderkennen en kunnen toepassen;
- ze proactief zijn omdat ze geloven in het belang van een zeer strenge identificatieprocedure gevolgd door een onmiddellijke interventie;
- ze versterkend zijn omdat ze de leerlingen sterker maken doordat ze het belang van de emotionele intelligentie onderkennen;
- ze inclusief zijn omdat ze het feit erkennen dat er niets zo oneerlijk is als de gelijke behandeling van op zich ongelijke mensen.

In een uitgebreide brochure³ zetten ze een en ander op een rijtje voor de scholen en schoolbesturen die naar het kwaliteitslabel toe willen werken. Ook als is ze in het Engels geschreven, toch bevat deze brochure enkele rubrieken

¹ <http://onderwijskansenbank.wikispaces.com>.

² British Dyslexia Association (BDA): <http://www.bdadyslexia.org.uk>.

³ <http://www.bdadyslexia.org.uk/files/DFS%20pack%20English.pdf>.

die ook zeer interessant zijn voor scholen buiten het Verenigd Koninkrijk die willen werken aan een dyslexievriendelijk schoolklimaat en schoolbeleid.

Eerst en vooral is er het hoofdstuk over dyslexie en gecijferdheid. Daarin zet men de moeilijkheden die iemand met dyslexie bij het rekenen kan hebben, mooi op een rijtje. Deze hebben te maken met:

- de snelheid waarmee hij eenvoudige rekensommen oplost;
- de manier waarop de leerling omgaat met rekenfeiten (in verband met het optellen en aftrekken) en de tafels van vermenigvuldiging;
- het terugtellen en het tellen vanaf een willekeurig punt in de getalrij;
- het optellen van een reeks cijfers die in een kolom onder elkaar staan;
- het begrijpen van de rekentaal;
- het onthouden van de volgorde waarin hij bewerkingen moet uitvoeren;
- het begrijpen van het plaatswaardesysteem;
- het correct kopiëren van opgaven;
- het juist noteren van bepaalde wiskundige termen.

Aan deze opsomming van mogelijke problemen koppelt men dan een overzicht van manieren om de leerling met dyslexie te helpen om ze te overwinnen.

Verderop in deze brochure geeft men in twee afzonderlijke hoofdstukken tips voor leerkrachten uit het basis- en het secundair onderwijs. Deze tips moeten hen helpen om er voor te zorgen dat kinderen met dyslexie zo effectief mogelijk in de klas kunnen leren. Deze aanbevelingen kunnen allemaal ondergebracht worden in één van de volgende categorieën:

- basisregels;
- klasorganisatie;
- dyslexievriendelijke methodieken;
- het optimaal gebruik van schoolborden;
- dingen die absoluut vermeden moeten worden;
- instructiemethoden;
- leren studeren.

Uit een ander informatief hoofdstuk leer je dat men ook geluisterd heeft naar de dyslectische leerlingen zelf. Dit stelde hen in staat om een overzicht te maken van dingen die leerkrachten in het basis- en secundair onderwijs doen waardoor het voor dyslectische kinderen (nog) moeilijker wordt om effectief te leren. Ik plaatste dit voor jullie in de onderstaande tabel.

In het basisonderwijs is het moeilijk om te leren van een leerkracht die...	In het secundair onderwijs is het moeilijk om te leren van een leerkracht die...
... te veel en te snel instructies geeft...	... te veel nadruk legt op grammatica, spelling, en leestekengebruik...
... niet controleert of de leerling wel alles begrepen heeft...	... de leerling te veel doet neerschrijven...
... boos wordt als de leerling iets niet meteen begrijpt...	... dicteert...
... een leerling niet aanmoedigt om vragen te stellen...	... de leerling veel doet lezen...
... een leerling voortdurend vlugger doet werken...	... verwacht dat de leerling alle feiten en formules uit het hoofd kent...
... een dyslectische leerling verwijt dat hij te weinig gedaan heeft...	... onvoldoende tijd geeft...
... onvoldoende tijd geeft om na te denken alvorens te beginnen...	... de leerling van het bord of een ander medium doet overschrijven...
... roept...	... roept...
... een leerling voor de klas te kijk zet...	... een leerling voor de klas te kijk zet...
... moeilijk leesbaar op het bord schrijft...	... weigert iets uit te leggen...
... voor het bord blijft staan zodat de leerling niet ziet wat hij schreef...	
... het bord reinigt nog voor de leerling iets kon overschrijven...	

Of het bij ons ook zo ver moet komen is nog maar de vraag. Aan de ene kant zou ik zeggen: liever niet. Langs de andere kant zou dit ouders en leerlingen wel behoeden voor slechte schoolkeuzes doordat ze afgaan op wat ze op een folder van een nieuwe school lezen of wat hen op een opendeurdag of een inschrijvingsgesprek beloofd wordt. Een onafhankelijk kwaliteitslabel zou de echte zorgscholen de aandacht geven die ze verdienen. De scholen die de inspanningen gedaan hebben om dit kwaliteitslabel te halen, zouden dan ook beloond moeten worden met een hogere financiering voor de leerlingen die een betrouwbaar gemotiveerd verslag (zie hieronder) van een leer- of ontwikkelingsstoornis meegekregen hebben.

Dit neemt volgens mij echter niet weg dat ook wij dringend nood hebben aan een beleidsvisie die het toepassen van sticordimaatregelen – want daar gaat het onder andere over, ook in het Verenigd Koninkrijk – uit de sfeer van de

gunstmaatregelen haalt en tot een echt recht voor de leerling met dyslexie (of andere leer- en ontwikkelingsstoornissen) maakt. Dit kan echter maar slagen als men:

- duidelijkheid geeft over de maatregelen die kunnen toegestaan worden en daarin uniformiteit nastreeft;
- aangeeft wie verantwoordelijk is voor het opmaken van de gemotiveerde verslagen;
- het toepassen van sticordimaatregelen afdwingbaar maakt.

Waarom vraag ik duidelijkheid over wie verantwoordelijk is voor het opmaken van de gemotiveerde verslagen? Omdat het volgens mij een persoon of organisatie moet zijn die op een gestandaardiseerde en onafhankelijke manier kan oordelen over de noodzaak van sticordimaatregelen. Om misbruiken tegen te gaan moet dat iemand zijn die geen zakelijk en/of financieel belang heeft bij het opmaken van dergelijke gemotiveerde verslagen of het vlot afleveren ervan kan gebruiken als middel tot klantenwerving. Zo zouden er in de toekomst samenwerkingsverbanden kunnen ontstaan tussen onafhankelijke organisaties en zelfstandige therapeuten waarbij de laatste de gegevens aanleveren waarover de eerste dan op een multidisciplinaire manier kan oordelen. Deze zelfstandige therapeuten hebben immers een grote expertise die men niet zonder meer kan en mag negeren. Deze samenwerkingsverbanden moeten kleinschalig genoeg zijn zodat een vlotte afwikkeling van de besluitvorming mogelijk is. Volgens mij kunnen centra voor leerlingenbegeleiding en revalidatiecentra daar een belangrijke rol in spelen. De eerste omdat hun dienstverlening onafhankelijk en gratis is, de laatste omdat zij werken met strenge 'toelatingscriteria' en een forfaitair vergoedingssysteem.

Documentaire en brochure over dyslexie

Prof. Dr. Annemie Desoete maakte me attent op de documentaire 'Studeren met dyslexie' en bijbehorende brochure over dyslexie. Beiden kun je vinden op <http://www.dyslexie.ugent.be>. De documentaire duurt een dik half uur en brengt een positieve boodschap. Ze vertelt het verhaal van jonge professionals met dyslexie die hun studies aan de universiteit volbrachten en mooie carrières uitbouwden. Tegelijk krijg je een overzicht van het onderzoek rond dyslexie vandaag. Ik bekeek deze documentaire voor jullie en was vanaf het eerste moment geboeid. Dit komt omdat het een realistische documentaire geworden is zonder franjes en valse beloftes. Niet alleen de diversiteit aan theorieën passeert de revue, ook de diversiteit aan verschijningsvormen van dyslexie en mogelijke maatregelen wordt aangekaart. Speciale aandacht gaat terecht naar het creatieve en probleemoplossende denken van een aantal dyslectici. Op de website vind je ook de brochure die bij de DVD hoort. Deze gaat net iets verder dan de inhoud van de documentaire. Zo staat ze ook uitgebreid stil bij de comorbiditeit bij dyslexie en het zorgkader van het hoger onderwijs.

De documentaire en de bijhorende brochure zijn ongetwijfeld het beste dat de afgelopen jaren in Nederland en Vlaanderen over dyslexie is verschenen!

Voor de schoolkrant

Hoe leer ik mijn kind voldoende nieuwe woorden aan?

Als ouder wil je dat jouw kind het goed doet op school. Het aanleren van nieuwe woorden is daarbij een grote hulp. Zo krijgt jouw kind een grote woordenschat. Een kind dat leert lezen, gebruikt deze woordenschat om te begrijpen wat het leest en hoort.

Met jouw kind praten en samen met hem lezen zijn twee goede manieren om nieuwe woorden aan te leren. Dit hoeft echt niet lang te duren. Trek gewoon enkele minuten uit om over het nieuwe woord te praten. Keer daarna terug naar het gesprek of het verhaal uit het boek. Maak een zorgvuldige keuze uit het aanbod van nieuwe woorden. Ga zeker niet dieper in op alle nieuwe woorden. Dit maakt een gesprek of het lezen van een boek tot een zware klus. Kies bij voorkeur woorden die volwassenen vaak gebruiken maar niet zo vaak voorkomen in kinderboeken.

Wanneer je nieuwe woorden aanbiedt aan jouw kind, houd dan rekening met de volgende tips:

- *geef eerst een eenvoudige, kindvriendelijke definitie van het nieuwe woord;*
vb. Enorm betekent dat iets heel groot is!
- *geef daarna een eenvoudig, kindvriendelijk voorbeeld van het woord dat past in het dagelijkse leven van jouw kind;*
vb. De pompoen waar we een masker voor Halloween van maken, is enorm.
- *moedig jouw kind aan om een eigen voorbeeld te geven;*
- *gebruik deze woorden regelmatig. Zo blijft het ze onthouden en gebruiken;*
- *wijs jouw kind vervolgens ook op andere woorden die hetzelfde betekenen. Door die woorden met elkaar te vergelijken, krijgt jouw kind niet alleen een grote, maar ook een gevarieerde woordenschat.*